

... izhaja vsaki
... daliran z dnevom
... naslednje nedelje.
... rdnina velja za Av-
... : za celo leto
... : za pol in četiri
... : razumno; za Ogr-
... 4 K 50 vin. za celo
... : za Nemčijo stane
... celo leto 5 kron, za
... : pa 6 kron;
... : inozemstvo se
... : naročnino z ozi-
... : na visokost poš-
... : . Naročnino je pla-
... : naprej. Posamezne
... : seprodajajo po 6 v.
... : štivno in uprav-
... : se nahajata v
... : , gledališko po-
... : slojpe štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 42.

V Ptuj v nedeljo dne 20. oktobra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

Turško-italijanski mir sklenjen. — Črnogorci prodirajo proti Skutari. — Turčija ne odgovarja več balkanskim državicam. — Začetek splošne balkanske vojne.

Krvave kocke so torej padle — boji so se začeli. Velevlasti z devetkrat modrimi svojimi diplomati so ob zeleni mizi toliko časa obljubili, svetovali in „skupne korake“ skleпали, da postalo že vsem preneumno in so balkanski vojniki proti volji velevlasti in čez glavo devetkrat modrih diplomatov udarili po Turku . . . Tako se je torej prva naloga diplomacije popolnoma izjalovila. Zdaj jo čaka druga naloga: ker napreč balkanske vojne niso mogli preprečiti, iskali bodo vsaj to vojno „lokalizirati“, to je pravi, na balkanske države omejiti. Upati je, da se jim to bolj posreči in da ne nastane iz balkanskih zmešnjav ona grozovita evropejska vojna, pred katero se vse boji in o kateri vendar vedno vse govori. In kadar bo diplomacija to nalogo izvršila, čaka jo še tretja, ednako nesvarna. To je: razdelitev plena po končani balkanski vojni. Gotovo je, da bodo v slučaju zmage balkanskih držav nad Turkom te države skušale kose turškega cesarstva pogoltiti. Grki so že zdaj svojo staro gonjo za priblizev otoka Kreta zopet pričeli, čeprav so velevlasti edine v tem in so tudi z orožjem bralno stališče, da se na Kreti obdrži status quo. Črnogorcem zopet se slini po sandžaku Novi-azar, Srbom po makedonski „Stari Srbiji“, tako Bulgarom po Makedoniji itd. Ako bi prej te države zmagale, bi hotele svoje požrešne želje izpolniti. Velevlasti, v prvi vrsti Avstrija, ima tam doli največje interese, so že zdaj pripravile, da ne pustijo na Balkanu sedaj obstoječih zemeljskih razmer kršiti. In tako pride in končani vojski do še večje nevarnosti . . . Namimivo je v tem oziru že zdaj dejstvo, da Avstrija v tej vojni svoje neutralnosti ne proglasi, kar je doslej še vedno storila. Avstrija si obdrži torej proste roke za vsak slučaj.

Ravno v tem času, okroglo eno leto po izbruhu italijansko-turške vojne zaradi Tripolisa, prihaja tudi vest, da se je med Turčijo in Italijo mir sklenil. O pogojih te mirovne pogodbe bomo še govorili, kadar bodo objavljeni. Za danes le omenimo, da italijanske trave ne stojijo v nobenem razmerju z njenim bližnikom. Turčija sama je s sklenjenim mirom ostala krepkejša in neodvisnejša. Gotovo z vedno afričansko skrbjo ni mogla tako odločno nastopiti, kakor bi bilo v njenem interesu. Končna vojska v Tripolisu pomeni torej začetek mnogo krvavejše vojne na Balkanu.

Do trenutka, ko pišemo te vrstice, sicer razven Črnogore še ni nobena država vojne proglasila. Srbija, Bulgarija in Grška so čakale na turški odgovor na svoje zahteve. Turčija pa javlja zdaj, da jim sploh ne bode odgovorila. Tudi so svoje poslanike domu poklicale in se pripravljajo vsak trenutek, da proglasijo vojno proti Turčiji. Storie bi to govorilo že prej, ali svoje mobilizacije še vedno niso izvršile in napol pripravljene se ne upajo

stopiti pred izvrstno turško armado. Črnogorci prodirajo seveda naprej proti turški trdnjavi Skutari, kjer se bode bila ena prvih večjih bitk. To prodiranje nima za splošni izid vojne nobenega pomena.

* * *
Začetek bojev.

„Grazer Tagblatt“ prinaša zanimivi članek o razmerah te vojne. V članku pravi m. dr.: Pomisliti je za balkanske države, koliko močva mobilizirajo in koliko vojakov bodo smele porabiti izven svojih mej. Turčija se bode v prvem času le branila, ker njena mobilizacija se ne more tako hitro izvršiti. Črnogorci n. p. ima svoje vojake vedno pripravljene. Zato je tudi ona prva vojsko proglasila. Pričakovati je bilo tudi naprej, da bodo Črnogorci najprve celo vrsto manjših „zmag“ dosegli. Kajti maloštevilni turški vojaki, ki so se nahajali ob črnogorski meji, so komaj domače upornike v redu držali in se ne morejo dolgo zoperstavljati. Turki se tudi ne bodo dali zapeljati, da bi svoje armado ravno v ta kotiček vrgli ali pa celo v Črnogoro vsilili. Kajti tedaj bi morali svojo moč porabiti, ki jih potrebujejo za naskok Bulgarije. Črnogorska armada postaja vedno slabejša, čim dalje pride v turško ozemlje, ker mora Nikita vendar od svojih 40.000 mož, med katerimi je jako veliko otrok in starčkov, veliki del doma pustiti. Sedanji črnogorski uspehi nimajo torej na splošni izid vojne nobenega vpliva.

Črnogorsko prodiranje.

Črnogorski armadi, ki prodira v 3 oddelkih proti trdnjavi Skutari, se je posrečilo celo vrsto obmejnih utrdb v svoje roke dobiti. V teh bojih so Črnogorci izgubili do sedaj 600 mrtvih in 1000 ranjenih. Izgube Turkov so istotako velike. Poskus Črnogorcev, da bi napadli Skutari od strani roke Bojana, se je izjalovil. Turki dobivajo večjo pomoč iz El Bassana in drugih krajev. V bližini Taboroša in Tozija so Turki močne črnogorske oddelke premagali in s težkimi izgubami v beg pognali. V bližini Kranja so 4 turški bataljoni 8000 Črnogorcev premagali in razkropili. Bajje imajo Črnogorci 600 mrtvih.

Bulgarija.

Sofija 16. okt. Jutri so bode vojno proti Turčiji proglasilo. Navdušenje po deželi je bajje veliko.

Srbija.

Belgrad 16. okt. Vojna se še vedno ni napovedala, ker mobilizacija armade ni izvršena. Srbom primanjkuje zlasti oficirjev. V sandžaku se pojavljajo srbske roparske čete in vznemirjajo prebivalstvo. Tudi čez hercegovinsko mejo se čuti njih vpliv.

V Avstriji še ni bilo nobenih izrednih odločb potrebno.

Štajerski deželni zbor in naš cesar.

Opetovano smo že natančno pojasnili, kako velikansko gospodarsko škodo povzroča štajerskemu ljudstvu prvaška brezvestna obstrukcija v deželnem zboru. Škoda je z vsakim dnevom večja in razburjenost v nesrečnem ljudstvu raste istotako. Pa posledice te naravnost nebovpijoče skozinskoz neopravičene obstrukcije postajajo tudi z vsakim dnevom bolj občutne. In mi se le čudimo, da si slovenski poslanci v pričlo takih razmer ter take revščine še upajo nadaljevati svojo pogubonosno „politiko“ . . .

Z mirno vestjo lahko trdimo, da danes vse, prav vse, slovensko obstrukcijo v štajerskem deželnem zboru obsoja. Niti najzagriženejši hujskač je ne more odobravati. K večjem zavijati zamore in krivdo na druge metati. Tako delajo slavni slovenski poslanci. Na shodih sami priznajo — in vsled jasnih dejstev tudi morajo priznati! — da dela obstrukcija v deželnem zboru slovenskemu kakor nemškemu štajerskemu ljudstvu brez razlike stranke in stanova ogromno škodo. A obenem skušajo, zviti kakor kozji rog, odgovornost za to vbojemu ljudstvu prizadeto škodo na druge zvaliti. Pa je malo takih bedakov, ki bi tej lumpariji na lim šli! Nemški poslanci so odločno izjavili, da se hočejo in bodo pogajali za gospodarske zahteve; nikdar pa ne za zahteve politične hujskarje. Ker so torej slovenski poslanci pod komando dra. Korošca vkljub tej izjavi delo v deželnem zboru preprečili, so pač jasno dokazali, da jim je več za politično trmoglavost nego za gospodarsko dobro ljudstva.

In ljudstvo je to že izpoznalo. Razven tistih lenih babnic, ki se po „Slomškovih slavnostih“ potepajo in po farških „teatrih“ vlačijo, namesto da bi doma starišem pri delu pomagale, — je danes ves Spodnji Štajer v tem edin, da je slovenska obstrukcija v štajerskem deželnem zboru največja nesreča za ljudstvo. Božji mlini meljejo počasi, a sigurno, — to si naj zapomnijo ošabni slovenski poslanci, ki smatrajo ljudstvo le za svoje sužnje. In zmeli bodo Božji mlini, — tako da se bode vedno pohlevno ljudstvo enkrat proti tistim obrnilo, kateri mu zdaj nogo na tilnik stavijo. Že se jasni med ljudstvom, že se kaže zora, že šepeta ljudstvo in izraža svojo nezadovoljnost. Iz tega šepetanja pa bode nastal vihar, v katerem bode marsikatera politična kuta zafrfotala . . . Naše lepe zmage v večjih občinah so dokaz, da se ljudstvo zaveda svoje moči, da ne veruje več klerikalni seiparji in da obsoja iz dna duše zločinsko deželnozborsko obstrukcijo.

Inteligentni ljudje so to obstrukcijo že davno obsojali. Zdaj pa se je začel še en glas, ki je najveljavnejši, — sivolasi naš cesar Franc

Jožef I. je govoril in obsodil slovensko obstrukcijo v štajerskem deželnem zboru.

Pri zadnji delegacijski pojedini na Dunaju nagovoril je namreč naš cesar razne poslanca. Tako si je pustil predstaviti tudi štajerskega poslanca Huberja. Cesar mu je rekel: „Višste prvič v delegaciji?“ — „Da“ je odgovoril Huber. Potem ga je cesar vprašal, iz katerega volilnega okraja da je izvoljen. Huber je odgovoril, da je voljen v okolici Gradca. Potem je vprašal cesar, če je Huber tudi član štajerskega deželnega zbora. Ko je ta lemu pritrtil, rekel je cesar: „Štajerski deželni zbor že dolgo ne dela.“ — Huber je odgovoril: „Žalibo, in še vedno ni pričakovati, da bi se v našem deželnem zboru zopet resno pozitivno delo izvrševalo.“ — Cesar je nato opomnil: „Pri temu trpijo interesi prebivalstva pač prav hudol!“ — Poslanec Huber je temu pritrtil ter opomnil, da trpijo zlasti okraj in občine ter da okrajni zastopi že danes ne vedo, pri čem da so s svojimi letnimi računi. Deželni odbor je sam prisiljen, da važne postavke za nujne gospodarske zadeve iz proračuna črta. — Cesar je končal ta pogovor z besedami: „To je pač obžalovanja vredno!“

In cesar je imel prav, — obžalovanja vredno je to, da tucat zaslepljenih in zagriženih možakov brez vzroka in zgolj iz politične trme tisoče vbogih, delavnih ljudi v najhujšo revščino potiska! Obžalovanja vredno je, da katoliški duhovniki to protiljudsko hujskarijo vodijo! Obžalovanja vredno je, da se proti ljudski volji in želji ta zločin nadaljuje in da se z izrabljanjem vere ljudski protest zaduši! Obžalovanja, globokega obžalovanja vredno je, da slovensko ljudstvo vkljub temu zločinu — spi, in da ne vstane in se ne brani in ne požene hujskače in ne pljune pred to politiko...

Nam je cesarjeva beseda sveta in zato ne bomo preje mirovali, dokler ne bode ljudstvo izreklo svojo sodbo nad slovensko-klerikalnimi ljudskimi izkoriščevalci ter zatiralci.

Pečat večne sramote na čelo tistim, ki so vkljub lakoti slovenskega ljudstva štajerski deželni zbor ubili!

društva izstopijo. Taka zapoved bi bila pač tudi pri nas na Štajerskem in Koroškem potrebna. Kajti tu so duhovniki v prvi vrsti politikarji in potem šele duhovniki.

Varstvo teletom. V Italiji uveljavili so zdaj nov davek. Ta davek mora se za vsakega telčka plačati, katerega se zakolje, predno ima večje zobe. Znaša za zdaj 2 liri. Ena četrтина tega davka ostane občini, 3 četrťine pa zbira država v posebni sklad za pospeševanje živinoreje. Vlada hoče s tem preprečiti, da bi se premladi telčki klali. Le v Milanu se na leto 80.000 takih mlečnih telčkov zakolje. Ako bi se živali še par mesecev redilo, potem bi se to gotovo tudi pri cenah govejega mesa poznalo.

Obsojeni anarhist. Pred rimskimi porotniki se je imel te dni mladi delavec Dalba zagovarjati. Kakor znano, poskusil je Dalba laškega kralja umoriti; zadel je pa le kraljevega adjutanta. Dalba je izjavil, da ne veruje ničesar in da je le kot anarhist hotel kralja ustreliti. Obsojen je bil na 30 let ječe. Policija se je zaman trudila, da bi kakšne njegove sokrivce najdla. Dalba je ravno eden tistih obupanih norcev, ki jih slabe razmere v taka zločina ženejo.

Ruske razmere. Revizija v Lena-zlato-industrijski družbi je velikanske sleparije na dan spravila. Ta družba je že leta sem rusko državo grozovito sleparila. Doslej se je našlo goljufije za 8 milijonov kron. — Tožba proti ruskemu generalu Uhaču kaže tudi naravnost neverjetne posameznosti. Ta general je na tisoče starih, nerabnih konj za armado nakupil in si jih zaračunal. V enem samem letu je ogoljufal državo za več kot 3 milijone kron. Ruski kmet pa umira lakote...

SUKNA in modno blago za gospode in gospe priporočila izvozna hiša 140
ZEFIRE
Prokop Skorkovsky in sin v Humpolcu na Češkem.
Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerne cene. Na željo hočem dati takoj izgotoviti gospodske obleke.

Trializem.

Kakor znano temelji vsa slovensko-prvaška politika na trialistični ideji. Gospodje slovenski voditelji so namreč z Avstrijo nezadovoljni, ker je ta Avstrija nepristopna njih prenapetim željam, ker je cesarska družina nemške krvi, ker je notranji uradni in tudi armadni jezik nemščina. Prejšnje čase so slovenski voditelji sicer sami proglasili geslo: „Vse za vero, dom in cesarja“. To geslo pa so danes že v staro železo vrgli in hrepentijo po svojih političnih ciljih, kateri ne smejo na Božje solnce in s katerimi širijo le škodljivo hujskarijo. Prejšnje čase so pri vsaki priložnosti kričali, da „škilijo Nemci v Prusijo“, — danes pa proglašajo sami javno načelo, da hočejo sedanjo ustavo porušiti, sedanje kronovine raztrgati in iz okvirja naše Avstrije stopiti. To je „trializem“, katerega imajo slovenski klerikalci zdaj vedno na jeziku in s katerim se upajajo že v javnosti šopiriti. Tako kakor slovenske voditelje pred par leti ni bilo sram, vpiti „živio Srbija“ v času najhujše vojne nevarnosti, tako se navdušujejo tudi danes za roparske „jugoslovanske“ čete, ki prelivajo na Balkanu cele potoke krvi...

Ta „trializem“ postaja vsled tega naravnost nevaren za avstrijsko državo in se približuje vedno bolj mejni navadnega veleizdajstva. V resnih a izvrstnih besedah označil je poslanec Marckhl pri delegacijskem zasedanju to slovensko trialistično politiko. Zdi se nam potrebno in koristno, da ponatisnemo poglavitna mesta tega govora, — kajti ljudstvo naj izve, da mu hoče prvaška politika raztrgati kronovine, da je hoče odtujiti avstrijski domovini. Z napol nezazumljivimi frazami „narodnosti“ in o „sveti veri“ se slovensko ljudstvo sili v klerikalno stranko; voditelji te stranke pa se združujejo s Hrvti in Srbi ter kujejo načrte, kako bi raztrgali Štajersko in Koroško...

Poslanec Marckhl je m. dr. dejal: „Gotovo je stremljenje po zopetnem uresničenju ustavnih razmer na Hrvaškem utemeljeno. Bilo bi celo želeli, ako bi Ogrska in Hrvatska sporazumno izvršili revizijo pogodbe iz l. 1868, da bi se tako oba dela zadovoljivo razmerje uresničilo. Nasprotno pa moramo ne samo v lastnem, marveč tudi v državnem interesu vsem

poskusom nasprotovati, s katerimi se hoče na novo sestavi in na obstoj države majati. Nasprotovati moramo tudi na tem mestu dejstvu, da se s hrepentnim uresničenju rednih razmer na Hrvaškem združujejo in bice, ki se dotikajo i naše državne polovice in ki ne le ne morejo združiti z našo ustavo, marveč ji ravnost nasprotujejo. Obrniti se pa moramo i na dejstvu, da molčijo za varstvo ustave poklicani častiki temu prodiranju, ki si je že nacionalno-politično organizacijo vstvarilo. Ne pade nam v glavo, da bi klic na državnem pravniku, po oblastih, ne pade nam glavo, da bi želeli Slovincem hrvatsko veleizdajstvo justico. Ali po mojem mnenju bi morali poklicani častiki tu svoj svarilni glas dvigniti in brezdvomno izjaviti da nečesto dopustiti ta nevarni požar.

Opiram se na poročilo „Slovenca“ z dne 9 oktobra 1911, da je združenje hrvatske pravaške stranke nazgurno, da je v vrhovno vodstvo te stranke bil imenovan za Hrvatsko, Slavonijo, Bozno, Hercegovino, Dalmacijo in Istrijo dr. Mile Starčević, za podpredsednika pa avstrijski poslanci. Na zborovanju je ta stranka sprejela sklep, v katerem pravi: „Stranka hoče z vso močjo hrepentje slovenskega bratskega naroda podpirati, da se pridruži slovenske dežele hrvatskemu državnemu trupu...“ — V pozdravnem brzojavu njih glasila pa pravijo: „Pozdravljamo naravno združenje bratov. Združeni v delu in v ljubezni domovine ustanovimo Veliko Hrvatsko...“ — Dr. Starčević je brzojavil dru. Šušteršiču: „Zorani na stopniki pravašev iz vseh hrvatskih dežel podpirajte svoje sorodne brate iz slovenskih dežel in upajo, da bode mu v kratki bodočnosti združeni našli. Dr. Šušteršiču. — In dr. Šušteršič je odgovoril: „Slovenska ljudska stranka se iskreno za pozdrav zahvaljuje. Smetramo se za del plemenitega hrvatskega naroda (1). Naj živi združena Hrvatska!“

Mi čutimo, da se gre tukaj za ogenj, o katerega nevarnih mogočih posledicah bi se morali tisti smisliti, kateri so ta ogenj zažgali. Omenim le, kako se je ustanovitev te organizacije v Srbiji pozdravilo. Ni čuda, ker so jo ustanovitelji čim čili za bojno organizacijo, da se je reklo, da Hrvati Slovinci niso več dva naroda temveč en sam narod, da živi le en narod od Benetk do rumunske meje od Drave in Mure pa doli do turške meje v Albaniji — da je to resnična ideja; naj živi združena Velika Hrvatska! — da se je slovenska domovina tem hipu razširila daleč čez sedanjost, meje doli v Balkan in da se je obenem razširila hrvatska domovina čez slovenske dežele v koroške gore in nanajseve neješko nemško-slovensko jezikovno mejo na Štajerskem.

Napačno bi bilo, ako bi se le izreklo šalo, kaj mora biti vrli slovenski kmet na Spodnjem Štajerskem ali Koroškem začuden, ako se nakrat kot „Velika Hrvatska“ prebudi; ali pa: kaj bode kmetovalec na Koroškem rekel, ako zdaj nakrat nekronani vojvoda ruski avanzira za nekronanega vice-kralja Vele-Hrvatske...

Mi pa bomo resno to gibanje zasledovali... Tako je govoril poslanec Marckhl na zborovanju, ki bičal protiaustrijsko politiko slovenskih voditeljev. Mine pustimo kronovino Štajersko in Koroško raztrgati! — ostanemo — Avstrijci!

Novice.

Prva bitka na Balkanu se je zgodila v predno je bila vojska napovedana. Prismojen srbski princ Jurček, ki ga še vedno niso v prvišnično odvedli, je povzročil namreč to „bitko“. Hotel se je namreč udeležiti vojne posvetovanja v Belgradu, kjer ni imel sena nič opraviti. Kraljev adjutant, ki je imel ravnateljstvo, mu je uhod zabranil. Zato je dobil od prismojenega princa par klofut. Takih sovražnikov se morajo seveda Turki bati...

Zverinska baba. V mestu Archangelsk na Ruskem so zaprli hebamko Kusnecova. Zverinska baba je obdolžena, da je tekem izvršenja svoje službe na željo starišev več kot 100 otrok umorila. Za vsak umor je zahtevala 100 rubel.

Varujte gozdove! Amerikanski listi trdijo, da bode prišel čas, na katerem ne bode noben časopis izhajati mogel, ker ne bode več — papirja. In papirja ne bode več, ker izgubijo velikanški amerikanski gozdovi. Vsako leto se porabi za izdelovanje papirja 11 milijonov kubičnih metrov lesa. En sam fabrikant papirja ima celo armado delavcev, ki podirajo dreve in pusti vsak dan v 10 urah 6000 metrov lesa podreti. Eden največjih američkih časopisov izhaja na 24 straneh v 800.000 izvodih. Za vsako številko tega lista se porabi 9970 dreves v dolgotni 20 metrov.

Berač v avtomobilu. Ob gotovih urah opazil je najbolj prometnih ulicah Petersburškega nekega starejšega moža, ki sramežljivo za molodare prosil. Temu beraču mora „kšēt“ — pa dobro iti, kajti zdaj si je kupil avtomobil in...

Ime 398
MAGGI
jamči
za izvrstno kakovost
MAGGIjevih kock
po 5 vin. za 1/4 litra
najfinejše goveje juhe.
Le-te so najboljše!
Blagovolite to upoštevati pri kupovanju.

Politični pregled.

Državna zbornica stopila bode dne 22. oktobra skupaj. Baje bode imela izvršiti v prvi vrsti volitve novih delegacij. Potem bode razpravljala o zopetnem proračunskem provizoriju in o zopetni prenosni opravilnika. Do novega leta razpravljala bode državna zbornica potem le manjše postavne načrte. K večjem se bode sprejela tudi še postava o razredni loteriji. Največ časa in zanimanja tekem meseca novembra bode porabilo zasedanje delegacij v Budimpešti.

Pametni škof. Škof mesta Werschetz izdal je na duhovščino svojega okrožja zanimivo pismo. V tem pismu zapove škof duhovnikom, da se ne smejo nobenega političnega gibanja udeleževati, kjer stoji cerkev visoko nad malenkostnimi boji ljudi. Pismo zahteva tudi od duhovnikov, da tekem 8 dni iz vsake politične stranke ali

drži
rubl
Pač
pri
Zena
enkr
tople
v pe
prest
kron
v lis
modv
v Ki
Ruso
terih
54 p
10 n
non
pušk
in sc
in 1
Rusi
Izgut
pa 1
je v
za p
skih
lov i
4 mi
in 6
poter
151
mega
vili;
da je
pač
da se
ravni
ročar
teljsk
bil p
biča
teri l
biti.
svetn
zarad
rad o
slove
Koro
z no
se ho
Zar
pol
vs a
omen
teljev
Van
vsako
plam
mor
koj,
litev,
da ni
vam
Pa se
slove
pa jū
politi
ralne
roko
take
košti
„per
mežn
je en
učitel
lizma
proti
Slove
šter“
skoga
Zato
vsega
nati
Spind
Nemš
na sl